बृहद्रथन्तरं मूर्द्ध्नो वक्त्राद्वा तरसाहरौ। शिवं नाभ्यां बलादिन्द्रं वाय्वग्नी प्राणतोऽसृजत्।
बाहुभ्यामनुदात्तौ च विश्वे भूतानि चैव ह। एतान् सृष्ट्वा ततः पञ्च पितॄणामसृजत् सुतान्।
बृहद्रथस्य प्रणिधिः कश्यपस्य महत्तरः। भानुरङ्गिरसो धीरः पुत्रो वर्चस्य सौभरः।
प्राणस्य चानुदात्तस्तु व्याख्याताः पञ्चविंशतिः। देवान् यज्ञमुषश्चान्यान् सृजत् पञ्चदशोत्तरान्। १४१६५
सुभीममतिभीमञ्च भीमं भीमबलाबलं। एतान् यज्ञमुषः पञ्च देवानां ह्यसृजत्तपः।
सुमित्रं मित्रवन्तञ्च मित्रज्ञं मित्रवर्द्धनं। मित्रधर्म्माणमित्येतान् देवानभ्यसृजत्तपः।
सुरप्रवीरं वीरञ्च सुवेशं सुरवर्चसं। सुराणामपि हन्तारं पञ्चैतानसृजत्तपः।
त्रिविधं संस्थिता ह्येते पञ्च पञ्च पृथक् पृथक्। मुष्णन्त्यत्र स्थिता ह्येते स्वर्गतो यज्ञयाजिनः।
तेषामिष्टं हरन्त्येते निघ्नन्ति च महद्धविः। स्वर्द्धया हव्यवाहानां निघ्नन्त्येते हरन्ति च। १४१७०
वहिर्व्वेद्यां तदा दानं कुशलैः संप्रवर्त्तितं। तदेते नोपसर्पन्ति यत्र चाग्निः स्थितो भवेत्।
चिताग्नेरुद्दहन्नाज्यं पत्नाभ्यां तत् प्रवर्त्तितं। मन्त्रैः प्रशमिता ह्येते नेष्टं मुष्णन्ति यज्ञियं।
बृहदुक्थस्तपस्यैव पुत्रो भूमिमुपाश्रितः। अग्निहोत्रे हूयमाने पृथिव्यां सङ्गिरिज्यते।
रथन्तरञ्च तपसः पुत्रोऽग्निः परिपठ्यते। मित्रविन्दाय वै तस्मै हविरध्वर्य्यवो विदुः।
मुमुदे परमप्रीतः सह पुत्रैर्म्महायशाः। १४१७५

इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि मार्कण्डेयसमास्यापर्व्वणि आङ्गिरसे एकोनविंशत्यधिकद्विशतोऽध्यायः॥ २१९ ॥

॥ मार्कण्डेय उवाच ॥ गुरुभिर्नियमैर्जातो भरतो नाम पावकः। अग्निः पुष्टिमतिर्नाम तुष्टः पुष्टिं प्रयच्छति।
भरत्येष प्रजाः सर्व्वास्ततो भरत उच्यते। अग्निर्यश्चाग्निवो नाम शक्तिपूजापरश्च सः।
दुःखार्त्तानाञ्च सर्व्वेषां शिवकृत् सततं शिवः। तपसस्तु फलं दृष्ट्वा सम्प्रवृद्धं तपो महत्।
उद्धर्त्तुकामो मतिमान् पुत्रो जज्ञे पुरन्दरः। उष्मा चैवोष्मणो जज्ञे सोऽग्निर्भूतेषु लक्ष्यते।
अग्निश्चापि मनुर्नाम प्राजापत्यमकारयत्। शम्भुमग्निमथ प्राहुर्ब्राह्मणा वेदपारगाः। १४१८०
आवसथ्यं द्विजाः प्राहुर्द्दीप्तमग्निं महाप्रभं। ऊर्ज्जस्करान् हव्यवाहान् सुवर्णसदृशप्रभान्।
ततस्तपो ह्यजनयत् पञ्चयज्ञसुतानिह। प्रशान्तेऽग्निर्महाभाग परिश्रान्तो गवाम्पतिः।
असुरान् जनयन् घोरान्मर्त्यांश्चैव पृथग्विधान्। तपसश्च मनुं पुत्रं भानुञ्चाप्यङ्गिराः सृजत्।
बृहद्भानुन्तु तं प्राहुर्ब्राह्मणा वेदपारगाः। भानोर्भार्य्या सुप्रजा तु बृहद्भासा तु सूर्य्यजा।
असृजेतान्तु षट् पुत्रान् शृणु तासां प्रजाविधिं। दुर्ब्बलानान्तु भूतानामसून् यः सम्प्रयच्छति। १४१८५
तमग्निं बलदं प्राहुः प्रथमं भानुतः सुतं। यः प्रशान्तेषु भूतेषु मन्युर्भवति दारुणः।
अग्निः स मन्युमान्नाम द्वितीयो भानुतः सुतः। दर्शे च पौर्णमासे च यस्येह हविरुच्यते।
विष्णुर्नामेह योऽग्निस्तु धृतिमान् नाम सोऽङ्गिराः। इन्द्रेण सहितं यस्य हविराग्रयणं स्मृतं।
अग्निराग्रयणो नाम भानोरेवान्वयस्तु सः। चातुर्म्मास्येषु नित्यानां हविषां योनिरग्रहः।